

Ακολουθήσέ με
στο αρχαίο
θέατρο του Δίου

Το αρχαίο Δίον, η πόλη του Δία

Στο νομό Πιερίας, κοντά στην πόλη της Κατερίνης, βρίσκεται το αρχαίο Δίον. Στην αρχαιότητα η περιοχή ήταν τόπος λατρείας του Δία, από τον οποίο πήρε το όνομά της η πόλη που χτίστηκε εδώ, στους πρόποδες του Ολύμπου. Σήμερα τα ίχνη της αρχαίας πόλης ξεπροβάλλουν μέσα στο πανέμορφο φυσικό τοπίο, σ' έναν χώρο που έχει πλέον διαμορφωθεί σε αρχαιολογικό πάρκο (εικ. 1).

Πότε όμως ξεκινά η ιστορία του Δίου; Γνωρίζουμε από τον Θουκυδίδη ότι το 424 π.Χ. το Δίον ήταν ένας μικρός οικισμός γύρω από το ιερό του Δία, χτισμένος μέσα στην εύφορη πεδιάδα. Η λατρεία του Δία γινόταν αρχικά στο ύπαιθρο και έτσι το ιερό του Ολυμπίου Διός ήταν ένα άλσος. Η γεωγραφική θέση του οικισμού είχε πολλά πλεονεκτήματα για τους κατοίκους, αφού μπορούσαν να ελέγχουν το πέρασμα από τη Θεσσαλία προς τη Μακεδονία, ενώ από τον ποταμό Βαφύρα είχαν πρόσβαση στη θάλασσα που απείχε μόλις 1,5 χιλιόμετρο.

Η εικόνα του οικισμού άρχισε να αλλάζει στα τέλη του 5ου αι. π.Χ., όταν το Δίον έγινε το επίσημο θρησκευτικό κέντρο των Μακεδόνων. Τότε βασιλιάς της Μακεδονίας ήταν ο Αρχέλαος που καθιέρωσε τα εν Δίω Ολύμπια, τους ολυμπιακούς αγώνες του Δίου. Ήταν αφιερωμένοι στο Δία και στις Εννέα Μούσες και διαρκούσαν εννέα μέρες, μία για κάθε Μούσα. Γίνονταν κάθε φθινόπωρο και περιλάμβαναν αθλητικούς και δραματικούς αγώνες. Μάλιστα, για να τους παρακολουθήσουν έρχονταν στο Δίον άνθρωποι από διάφορες περιοχές του ελλαδικού χώρου κι έτσι το ιερό απέκτησε πανελλήνιο χαρακτήρα.

Στο βωμό του ιερού οι Μακεδόνες βασιλιάδες Φίλιππος Β' και ο γιος του Αλέξανδρος πρόσφεραν θυσίες και αφιέρωναν γλυπτά, όταν επέστρεφαν νικητές από τις εκστρατείες τους. Έτσι, στα τέλη του 4ου αι. π.Χ., την εποχή του βασιλιά Κάσσανδρου, ο μικρός οικισμός του Δίου είχε πια εξελιχθεί σε μία πόλη με ισχυρά τείχη και δημόσια κτήρια. Την ίδια περίοδο, άλλωστε, χτίστηκαν και τα πρώτα οικοδομήματα στο ιερό του Δία.

Η πόλη δέχτηκε επίθεση και καταστράφηκε από τους Αιτωλούς το 219 π.Χ., όμως λίγο αργότερα ξαναχτίστηκε από τον Φίλιππο Ε'. Στα ρωμαϊκά χρόνια το Δίον δεν έχασε την ακτινοβολία του, αλλά εξακολούθησε να αναπτύσσεται. Τελικά η πόλη εγκαταλείφθηκε τον 5ο αι. μ.Χ. και έμεινε θαμμένη κάτω από το χώμα και την πυκνή βλάστηση μέχρι το 1928, όταν ξεκίνησαν οι πρώτες ανασκαφές.

Εικ. 1 Αεροφωτογραφία του αρχαιολογικού πάρκου του Δίου.

Εικ. 2 Αεροφωτογραφία του ελληνιστικού θεάτρου του Δίου.

1. Τα παρασκήνια
2. Το προσκήνιο
3. Το λογείο
4. Οι θύρες της σκηνής
5. Το θεολογείο
6. Οι πεσσοί που στήριζαν το θεολογείο
7. Η στοά
8. Οι ζωγραφικοί πίνακες του προσκηνίου
9. Η αυλαία
10. Οι περιάκτοι

Εικ. 3 Αναπαράσταση της σκηνής (Γ. Καραδέδος).

Το ελληνιστικό θέατρο του Δίου

Καθώς περπατάτε στην καταπράσινη πεδιάδα του αρχαιολογικού πάρκου θα συναντήσετε το ελληνιστικό θέατρο (εικ. 2). Βρίσκεται στα δυτικά του ιερού του Δία, έξω από τα τείχη της αρχαίας πόλης, και χτίστηκε από τον Φίλιππο Ε΄ στα τέλη του 3ου αι. π.Χ. Φιλοξενούσε τους δραματικούς αγώνες των Ολυμπίων του Δίου. Στην ίδια ακριβώς θέση υπήρχε, εξάλλου, και ένα αρχαιότερο θέατρο των κλασικών χρόνων που καταστράφηκε από τους Αιτωλούς το 219 π.Χ. Εκεί ο Ευριπίδης παρουσίασε για πρώτη φορά στα τέλη του 5ου αι. π.Χ. τις τραγωδίες του «Αρχέλαος» και «Βάκχες», όπως γνωρίζουμε από τον αρχαίο συγγραφέα Διόδωρο. Ο Ευριπίδης έγραψε τα δύο αυτά έργα στη Μακεδονία, όπου πέρασε τα τελευταία χρόνια της ζωής του, καλεσμένος του βασιλιά Αρχέλαου.

Όταν, λοιπόν, το αρχαιότερο θέατρο καταστράφηκε, τη θέση του πήρε το ελληνιστικό θέατρο που βλέπουμε σήμερα. Αν και το μεγαλύτερο μέρος του δεν έχει διατηρηθεί, είναι εύκολο κανείς να αναγνωρίσει τα βασικά μέρη του θεάτρου, δηλαδή τη *σκηνή*, την *ορχήστρα* και το *κοίλο*. Μάλιστα, τα στοιχεία που προέκυψαν από τις ανασκαφές αποκάλυψαν ότι ήταν ένα πλήρως εξοπλισμένο θέατρο και ότι διέθετε όλα τα απαραίτητα σκηνικά και μηχανήματα που χρησιμοποιούνταν στις παραστάσεις της ελληνιστικής εποχής.

Στάση 1η: Η σκηνή

Από τη σκηνή του θεάτρου σήμερα σώζονται μόνο τα θεμέλια (εικ. 2). Ωστόσο, μετά από συστηματική ανασκαφή και έρευνα, οι μελετητές κατάφεραν να σχεδιάσουν μια αναπαράσταση της σκηνής, που δείχνει πώς περίπου θα έμοιαζε στα ελληνιστικά χρόνια (εικ. 3). Μπορούμε να την φανταστούμε σαν ένα μακρόστενο πέτρινο κτήριο με ξύλινη στέγη που καλυπτόταν από κεραμίδια. Εσωτερικά χωριζόταν σε τέσσερα δωμάτια, ενώ αργότερα προστέθηκαν και δύο μικρότερα δωμάτια στις άκρες της, τα *παρασκήνια*, που χρησίμευαν ως βοηθητικοί χώροι για τη φύλαξη των αντικειμένων της παράστασης (εικ. 3, αρ.1). Μπροστά από τη σκηνή υπήρχε το *προσκήνιο*, δηλαδή μια στοά που στηριζόταν σε τετράγωνες κολώνες, τους πεσσούς (εικ. 3, αρ.2).

Ποια ήταν όμως η χρησιμότητα αυτής της στοάς μπροστά από τη σκηνή; Το προσκήνιο συγκρατούσε ένα ξύλινο πατάρι, το *λογείο*, στο οποίο εμφανίζονταν οι υποκριτές (εικ. 3, αρ.3). Η εμφάνισή τους στο λογείο γινόταν από μία από τις θύρες που υπήρχαν στην πρόσοψη της σκηνής (εικ. 3, αρ.4). Για να κατέβουν στην ορχήστρα, οι υποκριτές χρησιμοποιούσαν τις ράμπες που υπήρχαν στις δύο άκρες του λογείου. Όσοι υποδύονταν τους θεούς δεν εμφανίζονταν στο λογείο, αλλά στο *θεολογείο* που ήταν μια ξύλινη εξέδρα στη στέγη της σκηνής (εικ. 3, αρ.5). Το θεολογείο στηριζόταν σε δύο μεγάλους πεσσούς που πλαισίωναν το κεντρικό άνοιγμα της σκηνής και ήταν ανοιχτοί στο κέντρο τους (εικ. 3, αρ.6) Μέσα στον έναν από τους δύο πεσσούς πρέπει να υπήρχε μία ξύλινη σκάλα που οδηγούσε τους υποκριτές στο θεολογείο, χωρίς να τους βλέπουν οι θεατές. Αν παρατηρήσετε σήμερα το χώρο της σκηνής, θα δείτε μια σειρά από τετράγωνες βάσεις (εικ. 2). Αυτές ανήκουν στους πεσσούς μιας στοάς που βρισκόταν στο πίσω μέρος της σκηνής και ήταν ενωμένη με αυτήν (εικ. 3, αρ.7).

Τα σκηνικά

Στο θέατρο του Δίου, όπως συνηθιζόταν στα ελληνιστικά θέατρα, είναι πιθανό να τοποθετούσαν σε κάποιες από τις θύρες της σκηνής ξύλινους πίνακες ή υφάσματα που απεικόνιζαν κτήρια και τοπία (εικ. 3, αρ.4). Επίσης, μικρότεροι ζωγραφικοί πίνακες θα κάλυπταν τα κενά ανάμεσα στις κολώνες του προσκηνίου (εικ. 3, αρ.8). Ίσως να υπήρχε ακόμη ένα είδος υφασμάτινης αυλαίας. Δεν πρέπει όμως να τη φανταστείτε ενιαία, όπως στα σύγχρονα θέατρα, αλλά χωρισμένη

σε μέρη που καθένα αντιστοιχούσε σε μία από τις θύρες της σκηνής. Η αυλαία ανέβαινε από κάτω προς τα πάνω στηριγμένη σε εγκοπές στο τοίχο της σκηνής και κάλυπτε τη θύρα πίσω της, όταν αυτή δεν εξυπηρετούσε τη σκηνική δράση (εικ. 3, αρ.9). Όταν όμως το άνοιγμα έπρεπε να χρησιμοποιηθεί για να εμφανιστεί, για παράδειγμα, ένας υποκριτής, η αυλαία κατέβαινε και έπεφτε σε σχισμή μέσα στο ξύλινο δάπεδο του λογείου.

Τα μηχανήματα

Οι ανασκαφές οδήγησαν τους αρχαιολόγους σε ορισμένα συμπεράσματα σχετικά με τον μηχανολογικό εξοπλισμό του θεάτρου. Ένα από τα μηχανήματα που πιθανόν χρησιμοποιήθηκαν στο Δίον ήταν το *εκκύκλημα*, μία ξύλινη κατασκευή τοποθετημένη επάνω σε ρόδες (εικ. 4, 6). Φυλασσόταν στο εσωτερικό της σκηνής και σερνόταν προς τα έξω μόνο σε ειδικές περιπτώσεις, κυρίως για να δουν οι θεατές το αποτέλεσμα μίας βίαιης πράξης, όπως το θύμα κάποιου φόνου. Στις παραστάσεις αρχαίου δράματος απέφευγαν να παρουσιάσουν βίαιες σκηνές μπροστά στα μάτια των θεατών. Έτσι, το εκκύκλημα πληροφορούσε τους θεατές για ένα γεγονός που υποτίθεται ότι είχε συμβεί στο εσωτερικό του ανακτόρου, το οποίο παρίστανε συνήθως η σκηνή. Μάλιστα, στο πίσω μέρος του εκκύκληματος στερεωνόταν ένα κάθετο ταμπλό που εμπόδιζε τη θέα προς το εσωτερικό της σκηνής.

Επίσης, στις παραστάσεις των ελληνιστικών χρόνων η ανάγκη για γρήγορη αλλαγή των σκηνικών ήταν πλέον επιτακτική γιατί συχνά η δράση του ίδιου έργου εκτυλισσόταν σε διαφορετικούς χώρους. Χρησιμοποιούσαν, λοιπόν, την *περιάκτο*, έναν ειδικό μηχανισμό που ήταν τοποθετημένος δίπλα από καθεμία από τις πλαϊνές θύρες της σκηνής (εικ. 3, αρ.10). Την περιάκτο αποτελούσαν τρεις ενωμένοι μεταξύ τους

πίνακες που σχημάτιζαν τρίγωνο και περιστρέφονταν γύρω από έναν ξύλινο άξονα (εικ. 6). Κάθε πίνακας απεικόνιζε ένα διαφορετικό θέμα και έτσι οι θεατές ενημερώνονταν για το χώρο όπου συνέβαιναν κάθε φορά τα γεγονότα που παρακολουθούσαν.

Ένα άλλο μηχανήμα που έμοιαζε με γερανό, η *μηχανή*, βρισκόταν στη στέγη της σκηνής, δίπλα από το θεολογείο (εικ. 5, αρ.1). Η μηχανή μετέφερε στην ορχήστρα πρόσωπα, όπως θεούς και ήρωες, που εμφανίζονταν ξαφνικά και ήταν καθοριστικά για την εξέλιξη του έργου. Άλλωστε, από τη χρήση του συγκεκριμένου μηχανήματος στο αρχαίο θέατρο έχει προκύψει η έκφραση «από μηχανής θεός» που χρησιμοποιούμε ακόμα και σήμερα.

Στη στέγη της σκηνής είναι πιθανό να υπήρχε επίσης το *κεραυνοσκοπείο*, μία κατασκευή που μπορούσε να μιμηθεί την αίσθηση του κεραυνού (εικ. 5, αρ. 2). Το αποτελούσε ένας ξύλινος άξονας που συγκρατούσε πίνακες με σχέδια κεραυνών ή μεταλλικές επιφάνειες που αντανakλούσαν το φως του ήλιου. Η λειτουργία του κεραυνοσκοπείου θύμιζε αυτή των περιιάκτων, μόνο που εδώ οι πίνακες περιστρέφονταν γρήγορα, ώστε να δημιουργήσουν στους θεατές την εντύπωση ότι πέφτουν αστραπές.

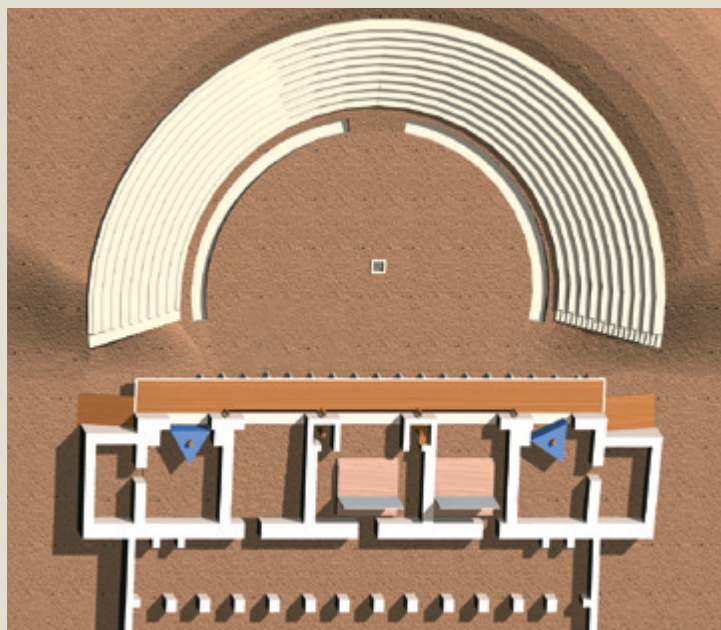

Εικ. 4 Αναπαράσταση της χρήσης του εκκύκληματος (Γ. Καραδέδος).

1. Η μηχανή
2. Το κεραυνοσκοπείο
3. Η χαρώνεια κλίμακα

Εικ. 5 Αναπαράσταση της χρήσης της μηχανής και της χαρώνειας κλίμακας (Γ. Καραδέδος).

Εικ.6 Αναπαράσταση κάτοψης. Με μπλε χρώμα σημειώνονται οι περίακτοι και ανάμεσά τους διακρίνονται τα εκκυκλήματα (Γ. Καραδέδος).

Στάση 2η: Η ορχήστρα

Η ορχήστρα του θεάτρου ήταν και στην αρχαιότητα στρωμένη με χώμα, όπως και σήμερα. Έχει διάμετρο 26 μέτρα και το σχήμα της είναι λίγο μεγαλύτερο από ημικύκλιο. Στην ορχήστρα έφτανε κανείς από τις *παρόδους*, τους δύο διαδρόμους που υπήρχαν ανάμεσα στη σκηνή και το κοίλο. Από εκεί έμπαινε ο χορός των παραστάσεων, καθώς και οι θεατές για να φτάσουν στις θέσεις τους στο κοίλο.

Ίσως να αναρωτηθείτε τι εξυπηρετούσε το τετράγωνο άνοιγμα που θα δείτε στο κέντρο της ορχήστρας. Αυτή ήταν η *χαρώνεια κλίμακα*, απ' όπου εμφανίζονταν οι υποκριτές που υποδύονταν το Χάρο, καθώς και πρόσωπα που έρχονταν ή πήγαιναν στον κάτω κόσμο (εικ. 5, αρ.3). Εκεί οδηγούσε ένας υπόγειος διάδρομος που ξεκινούσε από το προσκήνιο. Μέσω αυτού του διαδρόμου οι υποκριτές μετακινούνταν από τη σκηνή στην ορχήστρα και το αντίστροφο, χωρίς να είναι ορατοί από τους θεατές.

Μπορείτε επίσης να εντοπίσετε τη θέση του αποχετευτικού αγωγού που υπήρχε γύρω από την ορχήστρα και απομάκρυνε τα νερά της βροχής. Στην αρχαιότητα ο αγωγός ήταν ορατός στο μεγαλύτερο μέρος του και καλυπτόταν με πλάκες μόνο μπροστά από την κεντρική κερκίδα του κοίλου και στη πάροδο που βρίσκεται αριστερά σας, όπως κοιτάζετε τη σκηνή από το κοίλο.

Εικ. 7 Το κοίλο του θεάτρου όπως αποκαλύφθηκε κατά την ανασκαφή.

Εικ. 8 Τμήμα του κοίλου όπως αποκαλύφθηκε κατά την ανασκαφή.

Στάση 3η: Το κοίλο

Το κοίλο του θεάτρου βρίσκεται πάνω σε ένα μικρό ύψωμα που ξεχωρίζει μέσα στην πεδιάδα του αρχαιολογικού πάρκου. Το ύψωμα όμως δεν είναι φυσικό, αλλά σχηματίστηκε τεχνητά με τη συγκέντρωση μεγάλου όγκου χώματος και χαλικιών. Αυτή η λύση εξυπηρέτησε την ανάγκη να χτιστεί το θέατρο στο επίπεδο έδαφος της συγκεκριμένης τοποθεσίας. Η κατασκευή, λοιπόν, του θεάτρου του Δίου διαφέρει σε σχέση με τα περισσότερα αρχαία ελληνικά θέατρα που χτιζόνταν στις πλαγιές φυσικών λόφων. Οι αρχιτέκτονές του μάλιστα είχαν τη δυνατότητα να του δώσουν βορειοανατολικό προσανατολισμό, ώστε να έχει περισσότερο φως και αέρα. Ο τεχνητός λόφος δεν σώζεται σήμερα σε ολόκληρο του ύψος του, οπότε πρέπει να φανταστείτε ότι το κοίλο στην αρχαιότητα ήταν ψηλότερο και χωρούσε 8.000 θεατές. Σήμερα σώζονται πολύ λίγα από τα αρχικά καθίσματα του θεάτρου που ήταν κατασκευασμένα από πλίνθους (εικ.7, 8). Μάλιστα, οι αρχαιολόγοι τα έχουν καλύψει για να τα προστατεύσουν. Στη θέση του αρχαίου κοίλου έχουν κατασκευαστεί σύγχρονα καθίσματα από ξύλο και μέταλλο, τα οποία είναι λυόμενα, δηλαδή αφαιρούνται, όταν ο χώρος δεν χρησιμοποιείται για παραστάσεις.

Από τότε μέχρι σήμερα

Το θέατρο του Δίου εγκαταλείφθηκε οριστικά στα ρωμαϊκά χρόνια, τον 2ο αι. μ.Χ., όταν ένα νέο θέατρο χτίστηκε στο ιερό του Δία. Στους αιώνες που ακολούθησαν το οικοδομικό υλικό του ελληνιστικού θεάτρου αφαιρέθηκε για να χρησιμοποιηθεί σε άλλα κτίσματα. Έτσι δικαιολογείται η κακή κατάσταση στην οποία απο-

καλύφθηκε με τις ανασκαφές των δεκαετιών 1970 και 1980. Ακολούθησαν εργασίες συντήρησης και ανάδειξης, οι οποίες συνεχίζονται μέχρι σήμερα. Στα νεότερα χρόνια το θέατρο λειτούργησε για πρώτη φορά το 1972, ενώ από το 1991 φιλοξενεί παραστάσεις στο πλαίσιο του «Φεστιβάλ Ολύμπου» που γίνεται κάθε καλοκαίρι.

Εικ. 9

Και κάτι ακόμα...

Στον αρχαιολογικό χώρο του Δίου μπορείτε να επισκεφθείτε και την έπαυλη του Διονύσου, ένα πολυτελές οικοδο-

μικό συγκρότημα του 2ου αι. μ.Χ. Η έπαυλη πήρε το όνομά της από ένα ψηφιδωτό δάπεδο που υπάρχει στην αίθουσα συμποσίων και εικονίζει το Διόνυσο ως θριαμβευτή. Ο θεός του θεάτρου βρίσκεται πάνω σε ένα άρμα που το σέρνουν θαλάσσιοι πάνθηρες και κένταυροι (εικ. 10). Κρατά-

ει ρυτό στο δεξί του χέρι και θύρσο στο αριστερό. Δίπλα του εικονίζεται ο Παπποσιληνός, ο γέροντας αρχηγός των Σιληνών, δηλαδή των μυθικών πλασμάτων που έχουν σώμα ανθρώπου, αλλά πόδια και ουρά αλόγου. Οι Σιληνοί ανήκουν στην ακολουθία του Διονύσου, όπως και οι Σάτυροι, με τους οποίους μερικές φορές ταυτίζονται. Γύρω από τις κεντρικές μορφές του ψηφιδωτού εικονίζονται θεατρικές μάσκες (εικ. 9).

Επίσης, στο αρχαιολογικό μουσείο του Δίου μπορείτε να δείτε ένα αρχαίο μουσικό όργανο του 1ου αι. π.Χ. που λέγεται *ύδραυλις* ή αλλιώς όργανο του νερού. Ήταν φτιαγμένο από μια σειρά ενωμένων αυλών και η λειτουργία του βασιζόταν στο νερό. Είχε, λοιπόν, στη βάση του ένα υδραυλικό σύστημα που ρύθμιζε την πίεση του αέρα προς τους αυλούς.

Εικ. 10

Εικ. 9, 10 Ψηφιδωτό δάπεδο της Αίθουσας Συμποσίων από την Έπαυλη του Διονύσου.

Βιβλιογραφία

Αδάμ-Βελένη, Π. (2010), *Θέατρο και θέαμα στην αρχαία Μακεδονία*, Θεσσαλονίκη: University Studio Press.

Καραδέδος, Γ. (2012), «Το ελληνιστικό θέατρο του Δίου», στο: Αδάμ-Βελένη, Π. (επιστ. επιμ.), *Αρχαία θέατρα της Μακεδονίας* (σελ. 73-89), Αθήνα: Διάζωμα - Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος.

Moretti, J.-Ch. (2009), *Θέατρο και Κοινωνία στην Αρχαία Ελλάδα* (3η εκδ.), μφρ. Ε. Δημητρακοπούλου, Αθήνα: Πατάκη.

Πηγές από το διαδίκτυο

Διαδικτυακός τόπος σωματείου «Διάζωμα»: http://www.diazoma.gr/gr/Page_04-01_AT-030.asp

Εικονική περιήγηση του Δίου, ΥΠΠΟ-ΔΕΑΜ : <http://www.ancientdion.org>

Γνωρίζοντας τα Αρχαία Θέατρα-Δίον. Συνέντευξη του Δ. Παντερμαλή στο ραδιοφωνικό σταθμό ΣΚΑΪ 100,3 FM (29 Ιανουαρίου 2012). Διαθέσιμο στο διαδικτυακό τόπο: http://www.diazoma.gr/GR/Page_03-03_078_Audio.asp

Προέλευση εικόνων

Εικ. 1-8: Προσωπικό αρχείο Γ. Καραδέδου, αρχιτέκτονα-αρχαιολόγου, καθηγητή ΑΠΘ

Εικ. 2: Καθ. Δ. Παντερμαλής, διευθυντής ανασκαφής Δίου, ΑΠΘ

Εικ. 9-11: Εφορεία Αρχαιοτήτων Πιερίας

Συντονισμός έργου: Μαρία Λαγογιάννη, Δρ Αρχαιολόγος
Σουζάνα Χούλια - Καπελώνη, Αρχαιολόγος
Σχεδιασμός περιεχομένου - γενική επιμέλεια: Έλενα Μπαζίνη, Αρχαιολόγος
Γραφιστική & καλλιτεχνική επιμέλεια: Σπήλιος Πίστας, Γραφίστας
Κείμενα: Εβίτα Τσιώλη, Αρχαιολόγος - Μουσειολόγος
Ηλεκτρονική επεξεργασία: Ειρήνη Σταυριανού, Γραφίστας
Παιδαγωγική επιμέλεια: Χρύσα Αθιανού, Εκπαιδευτικός
Διορθώσεις κειμένων: Βιολέττα Ζεύκη, Αρχαιολόγος - Μεταφράστρια

ISBN: 978-960-386-225-3

©2015 Υπουργείο Πολιτισμού, Παιδείας και Θρησκευμάτων

Απαγορεύεται η οποιαδήποτε μερική ή ολική ανατύπωση χωρίς την άδεια του εκδότη

Το έργο «Σχεδιασμός και παραγωγή παιδαγωγικών εργαλείων για την ανάδειξη της σημασίας του θεάτρου στην αρχαιότητα και σήμερα» (κωδικός MIS 339817) υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος "Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση" και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΟΥΣΕΙΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ